

De Brugse woonplaatsen van Kerchhof

Pieter Donche

In Kerchofs verzameling steken ook af en toe brieven aan hem, waarvan hij de onbeschreven kant recycleerde als notitieblad. In 26 gevallen vinden we er zijn adres. Sommige zijn dateerbaar door de datum die de briefschrijver vermeldt maar meestal ontbreekt de brieftekst. Zijn correspondenten gebruiken als adres soms enkel maar priester, kanunnik of kapelaan *van de O.L.Vrouwkerk* en soms werd zelfs alleen de vermelding 'priester', 'kanunnik' of 'kapelaan' (te Brugge)¹ zonder vermelding van kerk al als voldoende geacht. Desalniettemin bereikten deze brieven blijkbaar toch hun bestemming.

Meestal situeren zijn correspondenten hem *bij de Onze-Lieve-Vrouwekerk*,² soms is het specifieker zoals: 18 mei 1662: *chez Monsieur le chanoisne Pynckel proche le pont de Nostre Dame*,³ of *ten huuse van Jan Pynckel beneden de Mariebrugge*.⁴ De Mariabrug (Onze-Lieve-Vrouwbrug) is vlakbij de Onze-Lieve-Vrouwekerk bij het St.-Janshospitaal (hoek Katelijnestraat en Kastanjeboomstraat). Dit is het meest voorkomende specifieke adres: viermaal, één van de laatste drie is gedateerd 15 mei 1674. De minder specifieke die hem noemen als wonend bij de Onze-Lieve-Vrouwekerk verwijzen allicht naar die zelfde plaats.

Kort na de vermelding van 1662 aan de Mariabrug vinden we hem op 8 mei 1664 toch plots vermeld in de Zilverstraat, *ten huuse van (de) Advocaet mr. Christiaen Rotsart in(de) selver straete*.⁵ En ook eens aan de Vlamingbrug: *Mijnheere, mijn heere J.A. Kerckhof, priester ende canoninck, woonende bij de Vlaemijnckbrugge tot Brugghe*.⁶ We weten uit zijn staat van goed dat hij aan de Vlamingbrug een huis bezat aan de westzijde van de Sint-Jorisstraat bij het *Schuttershof vanden Jonghen Boghe*, dat hij had gekocht in 1671.⁷ Zo te zien hoefde de kapelaan niet per se altijd op zijn eigen parochie te wonen.

We vinden hem ook (op onbekende datum) vermeld als wonend in de Berg van Barmhartigheid: *Domino D. Kerckhof canonico etc.. in Monte Pietatis, Bruges, inden Bergh van Bermhartigheijt*. Deze instelling was gevestigd in het huidige Gruuthuusemuseum vlakbij (en zelfs verbonden met) de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Maar zeker op 26 april 1673, 5 september 1674 en 12 maart 1675 woonde hij aldaar, getuige de adressen: *Monsieur Kerchhof pbre et chanoisne de Messines demeurant au mont de Piété proche de l'église de Nostre Dame A Bruges*

1 Dossiers *Billet, Brickx, Callenberghe* (19 februari 1679), *Cobrysse, de Dixmude* (6 januari 1672), *Fontaine* (1663 en waar hij verkeerdelijk *Joannes Abl. Kerchove* genoemd wordt) *Lampreel* (20 mei 1670), *Pardo, Rijns, Tacquet, Wilsens* (5 september 1675).

2 Dossiers *Blootackere, Bonmarche, Mastaert*.

3 Dossier *Terwe*.

4 Dossiers *van den Heede, van Hese*, Kaft 15, stuk 8 (Jan *Pince*).

5 Dossier *Horion*.

6 Dossier *Wanzele*.

7 Hij bezat ook het huis ten zuiden daaraan palend (gekocht in 1682) en in de buurt nog een derde huis in de Jan Boninstraat (gekocht 1680), zie onze eerste bijdrage *Leven en werk van Jacob Antoon Kerchhof* (staat van goed).

/ Eerweerden heere mijnheere J A Kerchof pbre woonen(de) In(den) Berch van Onse Lieve Vrouwe tot Brugghe / Mons(ieu)r Kerchof chapelain de la parochiale de N(ost)re Dame etc.. au Mont de Piete a Bruges.⁸

De verzameling Kerchof bevat een schat aan 17de-eeuwse briefwisseling.

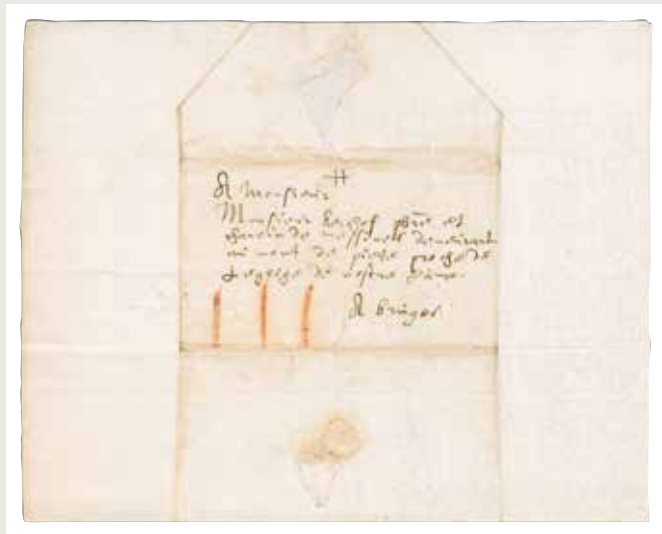
Op 19 maart 1677 vinden we hem een eind verder weg van de Onze-Lieve-Vrouwekerk, nl. *ten huijse van Jo.e de wed(uw)e dh(ee)r Jan de Keijser bij de plaetse Mallenberghe tot Brugghe*, wat aan de noordoostkant van de Burg is op de hoek met de Hoogstraat, pal tegenover de verdwenen Sint-Donaaskerk.⁹

Deze beide laatste adressen staan echter wel met elkaar in verband en het dossier *Keyser* laat hier een duidelijk licht op schijnen. Op 28 januari 1663 had een Jan Keijser *gautsmit ende juweelier van stiele woonachtich binnen dese stadt Brussel* een sollicitatiebrief gestuurd voor het ambt van juwelier en eerste secretaris in de Berg van Barmhartigheid te Brugge. Een groot perkament door Charles Cobergher, *heere van Groenlandt, surintendent generaal der Berghen van Barmharticheijt* van 30 april 1665 bevestigde zijn benoeming.¹⁰

8 Resp. dossiers *Moens, Dominique, Kempe* en *van Vijve*. Zie ook dossier *Robrecht* waar op de keerzijde nog volgende (doorstreepte) tekst staat in zijn geschrift: *Memorie voor monsieur de Brouckere, passerende tot Jabbeke, te vrughen int Gouden Hooft aldaer waerom hij het ghemet landt niet en comt betaelen, liggende achter het voorsejde huus het Gouden Hooft, annecommende het selve lant de Casselrije van Varsenare, waer van jegenwo(ordig) possesseur is mijnheere Kerchof wonende inden Berch tot Brugghe bij Onse Lieve Vrouwe kercke*. Die heer de Brouckere is allicht de echtgenoot van zijn zus Maria of hun zoon.

9 Dossier *Tavernier*.

10 De instelling der Bergen van Barmhartigheid (pandjeshuizen: leningen zonder intrest, maar met onderpand) was naar het voorbeeld van de Monti di Pietà in Italië in de Zuidelijke Nederlanden geïntroduceerd geworden door Wenceslas Cobergher (Antwerpen 1557 - Brussel 1634), vermaard kunstschilder, architect, oudheidkundige, ingenieur (eerste drooglegging van de Moeren door molens die het moeraswater wegpompten) en econoom. De heerlijkheid Groenland was gelegen binnen de Moeren.

Jacob Antoon Kerchhof werd in Brugge ook vaak als kanunnik van Mesen aangeschreven. Monsieur kerkove chanoine de Messines A Bruges en Monsieur Kerchhof p(res)b(yt)re et chanoine de Messines demeurant au mont de pieté proche de leglige de nostre dame A Bruges. Verzameling Kerchhof, dossiers Dixmude en Dominicle.

Allicht ging Jan Keyser te Brugge wonen op de Mallebergplaats. Hij overleed echter al voor mei 1674 (zie noot 12). Op woensdag 22 september 1677 werd door zijn weduwe een openbare verkoop gehouden van voorwerpen die niet langer van dienst waren: meubelen en voorts kostelicke spieghels, scrybaenen, tafels ende andere rariteyten, mitsgaders rare schilderijen ten huise van de weduwe van heer Jan Keyser, in sijn leven sur-intendant vanden Bergh van Bermhertigheijt woonende op de plaetse Mallenberg.¹¹ Kanunnik Kerchhof lijkt al eerder zijn intrek genomen te hebben bij diens weduwe (zie hoger: voor 19 maart 1677). Hij moet in goede verstandhouding geleefd hebben met het echtpaar Jan de Keyser en Joanna van Oyghem,¹² aangezien hij over de families De Keyser en Van Oyghem in zijn verzameling niet alleen een dossier had met genealogische opzoekingen, maar ook met meerdere persoonlijke documenten en toch niet van de minste.¹³ En ook in zijn testament (art. 33) bedacht hij haar met 40 ponden groten Vlaams (deels kwijtschelding van geleend geld, deels om vijf missen te lezen).

Op 12 januari 1680 werd hij nog eens in een briefadres vermeld bij de Onze-Lieve-Vrouwekerk (*Mijn heere Kerckhof priester woonende over Onse Lieve Vrouwe kercke tot Brugghe*¹⁴), maar misschien was zijn correspondent niet op de hoogte van zijn nieuwe verblijfplaats?

Hij was ook wel eens uithuizig en verbleef bv. eens te Brussel in een herberg, getuige een brief geadresseerd aan: *Monsieur Kerchhof p(res)b(it)re, chanoine de l'Eglise de N(ost)re Dame à Bruges, presentement a l'herberge de Saint Antoine de Padoue a Bruxelles*.¹⁵

11 Zie de gedrukte aankondiging.

12 Dossier van Hese: brief van 15 mei 1674 geadresseerd *Aen eerbare ende voorsienighe joncvrauw, Jo. e Joanna van Oyghem w(eduw)e van d'heer Jan de Keyser in sijn leven superintendent van(de) Berch van Barmhartigheyt tot Brugghe*.

13 Het dossier *de Keyser* bevat o.a. de sollicitatiebrief van Jan de Keyser en zijn officiële perkamenten aanstellingsbrief. Het dossier *van Oyghem* bevat o.a. een (ongedateerd) briefje *Aen den Eersaemen heer Mijnheer de Keiser juweelier van den Bergh tot Brugghe* van Joannes Evangelista van Oijghem en het testament van Judoca Ooyghem, begijn van St.-Elisabeth, Gent, 17 juli 1654, door haar (stuntelig) ondertekend.

14 Dossier *Ameye*.

15 Dossier *Paris*.